

1 / 2014

Pokračujeme
v úspěšných
projektech,
spolupracujeme
s jedenácti kraji

Průzkum zjistil,
kolik spotřebičů
denně používáme

Prodejci plní
dobrovolně
evropskou směrnici
s ELEKTROWINEM

Recyklace bez
příspěvků?
Nesmysl, říkají
zpracovatelé

Jaké jsou osudy
spotřebičů,
které jste věnovali
muzeu

Vysloužilci pomáhají
Klokánkům i Diakonii
Broumov

**Co znamená pro obce a výkupny
nový obrazový katalog, vysvětluje
předseda SMO Dan Jiránek**

■ Editorial	3
■ ELEKTROWIN loni vysbíral víc, zpětný odběr přesto stagnuje	4–5
■ Průzkum: Většina Čechů svá sběrná místa zná a využívá	6
▶ ■ Český patent slaví 50 let	7
■ Díky prodejcům se recykluje stále víc malých spotřebičů	8–9
▶ ■ Obrazový katalog: konec výmluv výkupen	10
■ Krátce	11
■ Obce a města si umějí říct o peníze stále důrazněji	12
■ Vysloužilé elektrospotřebiče pomáhají dětem v Klokánku	13
▶ ■ Boj s nelegálním výkupem je běh na dlouhou trať	14–16
■ Spolupráce s obcemi se úspěšně rozvíjí	17
■ Od Aše po Hrčavu, z Lobendavy do Loučovic	18
■ Zpracovatelé se diví: recyklace je prý výdělečná	19–20
■ Pokuta může zarazit ilegální výkup surovin	21
■ Letošní novinkou je projekt Firma A++	
■ Ve sběru starého elektra vítězí Středočeši, Pražané jsou druzí	22
■ Dny Země bez ELEKTROWINU? Dnes už nemyslitelné	23
■ S vysloužilci letos opět do jedenácti ZOO	24
▶ ■ Diakonie Broumov sbírá textil i elektro	25
■ Hasiči vysbírali 3449 tun spotřebičů	26
■ Muzeum vrací vašim spotřebičům mládí	27
■ Úspory při recyklaci lednic: konec převážení vzduchu	28–29
▶ ■ Co ukázal čtenářský průzkum Ewinu	30
■ Pro volnou chvíli	31

EWIN zpravodaj • Osmý ročník • Toto číslo vyšlo 20. listopadu 2013 • Vydavatel ELEKTROWIN a.s., Michelská 300/60, 140 00 Praha 4
 • tel.: + 420 241 091 832 • web: www.elektrowin.cz • Redakční úprava Mgr. Petr Kotek, e-mail: kotek@email.cz, tel.: +420 602 502 798
 • Produkce Omne Bonum, Hájkova 6, 130 00 Praha 3, tel.: +420 602 290 243 • Grafická úprava Johana Kobzová • Tisk Vandruck, Havlíčkova 16,
 264 01 Sedlčany • Evidenční číslo: MK ČR E 16741 • Dotazy, náměty a připomínky posílejte na e-mailovou adresu: karolina.zdanowska@elektrowin.cz • ISSN 1804-6142

Vážení přátelé,

zase se nám sešel rok s rokem a nastal čas bilancování i ve zpětném odběru. Zatímco ELEKTROWIN vykázal meziroční nárůst 8 % a dokázal sebrat 27 072 tun elektrozařízení, zpětný odběr celkem zůstal víceméně na stejných číslech jako v roce 2012. Pět největších kolektivních systémů sebralo meziročně 53 924 tun oproti 53 444 v roce 2012.

Výsledek společnosti ELEKTROWIN mne samozřejmě potěšil, ale je třeba zmínit, že jsme tohoto výsledku dosáhli za cenu výrazného zvýšení motivačních odměn pro naše partnery na straně sběru. Nemuselo tomu tak být, kdyby se u nás důsledně dodržoval zákon upravující například výkup elektrozařízení sběrnými surovinami.

A tím se dostávám k tomu, co je hlavním tématem aktuálního vydání zpravodaje EWIN. Stále se množí krádeže postihující majetek obcí a rozkrádání bezpečnostních prvků na železnici, silnicích i dálnicích inspirovaly Svaz měst a obcí ČR k unikátnímu kroku. Jím zřízená organizace IURMO zpracovala a vydala přehledný obrazový katalog pro obce, policii a inspekční orgány. Obsahuje fotografie, které jasně říkají, co do sběren nepatří a co běžný občan doma rozhodně nemá. S tím souvisí i dokument nazvaný Metodika provádění kontrol, jehož přínos spatřuji v tom, že přehledně shrnuje možnosti obcí, jak činnost sběren surovin na svém území kontrolovat.

Samozřejmě se strhla polemika vedená různými sdruženími hájícími zájmy sběrných surovin na straně jedné a městy, obcemi, Správou železniční dopravní cesty a Ředitelstvím silnic a dálnic na straně druhé. Přidali se i různí vykladači práv a svobod občanů i obhájci „svobodného trhu“.

Podstatou problému byl fakt, že by občan měl mít možnost prodat svůj majetek. Nic proti tomu. Je ale majetkem bezdomovců ukradený poklop od kanálu nebo kompresor ustřížený z ledničky? Chceme legalizovat prachobyčejnou zlodějnu pod rouškou „zaměstnávání“ bezdomovců a dalších tzv. sociálně slabých? Nebo chceme, aby obce nemusely zvyšovat poplatky za odpad, protože díky výnosům z prodeje kovů a příspěvkům kolektivních systémů mohou ušetřit kapsu poctivé většiny svých obyvatel?

Tato polemika mne dovedla k zamyšlení, kolikrát jsem využil služeb sběrného dvora a sběrných surovin v posledním roce. Sběrný dvůr navštěvuji prakticky každý měsíc, v létě i častěji. Naproti tomu do sběrných surovin jsem, v rámci stěhování do nového bytu, odvezl pouze noviny, časopisy a různé ročenky, které se navíc nahromadily za uplynulých 15 let. A myslím, že podobný přístup má i většina lidí v mém okolí.

Za mne tedy jednoznačně DÍK autorům katalogu. Obcím a inspekcím přeji pevné nervy při vymáhání platné legislativy, a tím i snížení počtu krádeží. To bude mít totiž i pozitivní dopad na to, co dělám již devět let – na zvyšování zpětného odběru.

Váš

Roman Tvrzník

generální ředitel ELEKTROWIN a.s.

ELEKTROWIN LONI VYSBÍRAL VÍC, ZPĚTNÝ ODBĚR PŘESTO STAGNUJE

K zpětnému odběru a recyklaci odevzdali Češi v roce 2013 opět víc elektrozařízení, než vyžaduje evropská směrnice stanovující pro každého obyvatele roční kvótu čtyř kilogramů. Jen sběrnou sítí, kterou vytvořil ELEKTROWIN, prošlo loni 27 072 tun starého elektra.

Zlepšení výsledků navzdory nepříznivým ekonomickým podmínkám se společností ELEKTROWIN podařilo dosáhnout především díky opatřením na podporu zpětného odběru. Jde zejména o neustálé zahušťování sběrné sítě, která zahrnuje přes 12 000 míst zpětného odběru vysloužilých spotřebičů, a nejrůznější projekty zvyšující informovanost obyvatel i jejich motivaci.

Zatímco ELEKTROWIN dokázal i za této situace dosáhnout meziročního nárůstu zhruba o 8 %, zpětný odběr jako celek v loňském roce v podstatě stagnoval. Některé kolektivní systémy hlásí dokonce pokles.

Lidé využívají skutečnou životnost

ASEKOL oznámil v tiskové zprávě, že jeho prostřednictvím každý Čech loni odevzdal 1,49 kg starého elektra, tedy o 0,14 kg

méně než v roce 2012. Celkem v roce 2013 vybral v České republice 15 685 tun vysloužilých spotřebičů.

Podle manažerky komunikace ASEKOLu Kristiny Mikulové lidé důkladněji zvažují, kdy se starých spotřebičů zbavit.

Sběr zářivek táhnou velkoobchody

Ve sběru a recyklaci zářivek jsou Češi rok od roku lepší. Hmotnost těchto zařízení je ale ve srovnání s ostatním elektrem malá. Společnosti Ekolamp, která zajišťuje zpětný odběr světelných zdrojů a svítidel, se loni podařilo vysbírat a předat k recyklaci 1562 tun, z toho největší podíl, 902 tun, tvořily kompaktní a lineární zářivky.

Nejvíce se na sběru zářivek podílejí velkoobchody: „Díky spolupráci s řadou velkoobchodů se nám v roce 2013 podařilo v porovnání s předchozím rokem sebrat o více než stovku tun světelných zdrojů více,“ řekla novinářům zástupkyně Ekolampu Zuzana Adamcová.

Recyklují se nejen lineární zářivky, ale i malé kompaktní, které nahradily wolframové žárovky. Všechny zářivky obsahují toxickou rtuť, která při nesprávné likvidaci zamožuje životní prostředí.

Domácnosti ve sběru stále zaostávají, v téměř 60 % z nich vysloužilé „úsporky“ stále končí v koši na komunální odpad.

Celkový součet: 53 924 tun

Kolektivní systémy Rema a Retela přidaly loni k zpětnému odběru 4184, respektive 5421 tun starých spotřebičů. Dohromady se tak v roce 2013 vysbíralo 53 924 tun vysloužilého elektra. Meziročně to sice představuje nárůst, ten je však spíše symbolický: 480 tun.

Je třeba připomenout ještě jednu důležitou skutečnost. Přestože Česká republika navzdory faktické stagnaci zpětného odběru jako celku zatím stále plní své závazky vůči Evropské unii, současné výsledky brzy nebudou stačit. Pevná kvóta platná pro všechny členské země bez roz-

dílu bude totiž od roku 2016 nahrazena výpočtem, který vše od základu změní. Bude třeba vysbírat 45 % množství spotřebičů, které bylo průměrně uvedeno na trh za poslední tři roky. I když mají „noví“ členové výjimku a postačí jim 40 %, podle

nových pravidel by byl při stejném výsledku jako za rok 2013 každý z nás přes dva kilogramy v minusu.

Dochází k tomu proto, že si je Evropská unie vědoma omezených zdrojů surovin, bez nichž se neobejde hlavně výroba moderních elektronických zařízení, a země, ze kterých se tyto suroviny dosud dovážely, je začínají využívat pro vlastní potřebu.

Proto se zvyšuje i důraz EU na surovinovou politiku. Zvýšení účinnosti recyklace je jedním z jejích pilířů.

Poprvé přes 1000 tun baterií

Češi jsou stále aktivnější také ve sběru použitých baterií. Loni jich poprvé odevzdali k recyklaci přes tisícovku tun. Ohlásilo to sdružení výrobců a dovozců přenosných baterií Ecobat. Meziročně to představuje nárůst o 12%. Stále je to ale jen necelá třetina celkového prodaného množství.

„Češi poprvé překonali psychologickou hranici tisíce tun a zároveň odevzdali téměř třetinu baterií, které se v daný rok dostaly do oběhu,“ říká jednatel společnost Ecobat Petr Kratochvíl. Jak ale dodává, nelehké úkoly teprve přijdou.

Podle současné směrnice Evropské unie totiž musí ČR zpětně odebrat minimálně 25% baterií, které se v průměru za tři roky dostanou na trh. „To se nám již několik let daří, loni jsme vybrali 32%. Nicméně od roku 2016 se limit zvýší na 45%,“ varuje Kratochvíl s tím, že bate-

rie jsou oproti papíru, plastům a sklu stále podceňovanou komoditou. „Odhodit do koše malou baterii je snadné. Neumím si ale představit, že by někdo udělal stejnou věc například s vysloužilým vysavačem,“ konstatuje Kratochvíl.

Také Ecobat v uplynulých letech výrazně rozšířil svou sběrnou síť. „Všechny prodejny, které v rámci svého sortimentu prodávají přenosné baterie, jsou povinny je bezplatně přijmout, a to bez ohledu na jejich značku, velikost či množství,“ připomíná Kratochvíl. Baterie lze také odevzdávat ve sběrných dvorech a mobilních sběrných nebezpečných odpadů, stejně jako ve většině škol, úřadů a v některých firmách.

Podle údajů za loňský rok odevzdala 40% celkového množství vysloužilých baterií v ČR veřejnost, 60% odevzdaly firmy. Čísla se ale velmi liší kraj od kraje. Například na Vysočině pochází od veřejnosti přes 90% odevzdaných baterií, v Praze je tento poměr naprosto opačný. Nejvíce loni ve sběru zabrala Praha a také Plzeňský kraj, naopak celkově meziročně méně se vybralo na Vysočině a ve Středočeském kraji.

PRŮZKUM: VĚTŠINA ČECHŮ SVÁ SBĚRNÁ MÍSTA ZNÁ A VYUŽÍVÁ

ELEKTROWIN v březnu letošního roku zkoumal, jaký je vztah Čechů k elektrospotřebičům. Kolik jich vlastně každodenně používají, jak často a z jakých důvodů nakupují nové, a samozřejmě také to, co s nimi dělají po skončení jejich životního cyklu.

Průzkum, který zpracovala společnost Click4Survey, potvrdil některé poznatky z minulých šetření, přinesl ale také řadu nových zjištění.

Kolik spotřebičů nás obklopuje

Kolik spotřebičů nás tedy vlastně obklopuje? Deset a více elektrospotřebičů používá každý den doma i při práci 53,1 % obyvatel České republiky.

Zatímco pračku obvykle použijeme, až když se zaplní koš na špinavé prádlo, mobilní telefon mnozí z nás nevypínají ani v noci a také lednice běží nonstop, aniž si to uvědomujeme.

Pouhých 7,1 % účastníků průzkumu uvedlo, že denně používá méně než pět spotřebičů, zbytek – 39,8 % – se vešel do rozpětí mezi 5–10 spotřebiči.

Nakupujeme navzdory recesi

Ani hospodářská recese, ze které se česká ekonomika teprve pomalu probouzí, nezastavila nákupy nového elektra. Letos už si pořídilo novou žehličku, rychlovarnou konvici nebo jiný malý spotřebič 44,1 % dotázaných, velké spotřebiče, jako jsou pračky, lednice nebo sporáky, už od začátku roku 2014 nakoupilo 16,4 % Čechů. Během loňského roku nakupovalo malé elektro 45,4 % spotřebitelů, velké si pořídilo 37,3 %.

Průzkum také naznačil, že při nákupu není vždy rozhodujícím kritériem jen

nejnižší cena. Tu sice zohledňuje 65,6 % zákazníků, 77,1 % ale pozorně sleduje i parametry výrobku. Jen pro 36,1 % dotázaných je důležitá značka, 24,7 % klade zvýšený důraz na design.

Proč měníme staré za nové

Nejčastějším důvodem pro pořízení nového spotřebiče je výměna starého a nefunkčního za nový. To motivuje 51,8 % zákazníků. Výměna zastaralého, ale stále ještě funkčního za modernější je dostatečně pádným důvodem pro 36,7 % nakupujících.

Jednou z příčin mohou být energetické nároky starších spotřebičů. Když Evropa v devadesátých letech zavedla energetické štítky, třída A znamenala špičkovou úspornost. To už je ale minulost. Řada spotřebičů této kategorie se sice ještě prodává, ale některými už obchodníci nesmějí doplňovat sklady. Například u led-

nic je dnes nejběžnější označení A++. U praček se ale lze setkat i s označením A+++ (-50 %), což znamená o polovinu nižší spotřebu než A+++.

Rolí ale hraje i technologický pokrok přinášející neustále další novinky a umožňující stále většímu okruhu spotřebitelů pořídit si výrobky, které byly donedávna považovány za luxusní a postradatelné. Zhruba 11,5 % dotázaných zdůvodnilo nákup tím, že zboží určitého druhu dosud neměli.

Recyklaci bereme jako samozřejmost

Naprostou samozřejmostí už se pro většinu z nás také stalo předávat staré spotřebiče, které již dosloužily nebo přestaly vyhovovat soudobým nárokům, k ekologické recyklaci. K této odpovědi se přiklonilo 69,6 % dotázaných. Odůvodňují to nejčastěji tak, že chtějí chránit životní prostředí.

Lidé rovněž už většinou přesně vědí, kde ve svém okolí mohou vysloužilé elektro k recyklaci zdarma odevzdat. Nejbližší sběrná místa zná podle průzkumu 81,1 % z nás. Převážná část obyvatel tedy po nich nemusí složitě pátrat.

Ve sběrných dvorech měst a obcí odevzdává elektro 58,8 % z nich, pro 27,4 % je výhodnější předávání prodejcem. Jiný způsob, například mobilní svoz organizovaný obcí, volí 13,7 % Čechů.

Sběrný elektro vykupovat nesmějí

Průzkum ale zároveň odhalil přetrvávající praxi, která podle platného zákona měla být dávno minulostí. Část dotázaných – přesněji 18,9 % – připustila, že staré spotřebiče prodává do sběren surovin.

Ty ale vysloužilé spotřebiče vykupovat nesmějí podobně, jako by je neměly zajímat například ukradené kanalizační vpustí nebo přívodní kabely signalizačního zařízení na železnici.

ČESKÝ PATENT SLAVÍ 50 LET

Mezi spotřebiče, které mnozí z nás každodenně používají, patří remoska. Určitě ji nelze zařadit mezi ty, jež se v domácnostech střídají v závislosti na módních vlnách nebo jsou produktem technologického pokroku posledních let. Letos totiž uplyne už 50 let od chvíle, kdy tento český vynález získal ochrannou známku.

Remosku vymyslel český elektrotechnik Oldřich Homuta poté, co se nechal inspirovat varným hrncem, který viděl ve Švédsku. Tamější hrnec ovšem pouze vařil. V remosce připravíte stejně úspěšně guláš jako bublaninu.

Technik Homuta už před válkou vlastnil v pražských Vysočanech firmu Elhamo na výrobu elektromotorů. Ta se po znárodnění spojila s podnikem místního hospodářství Remos (zkratka slov Revize, Elektro, Montáže, Opravy, Servis), zaměřeným na elektrovýrobu a elektroslužby.

Prototypy, které Homuta vymyslel společně s Jindřichem Uhrem a Antonínem Tyburcem, pak testovaly jejich manželky.

V roce 1953 začala sériová výroba. Později byly postaveny nové výrobní prostory v Kostelci nad Černými lesy, kde Remosku vyráběla pobočka českobrodského podniku Karma. Celkem se jich v letech 1957–1991 vyrobilo přibližně 2,7 milionu kusů.

V roce 1964 získal spotřebič ochrannou známku REMOSKA®. O třicet let poz-

ději se její slávu pokusili vzkřísit Jiří Blažek a Jaroslav Uličník a založili společnost Remoska, s. r. o. Přenesli výrobu do Frenštátu pod Radhoštěm, odkud remosky putovaly na Slovensko, do Polska i do Maďarska. Česká remoska je dnes úspěšná i ve světě. Na export jde zhruba 55 % produkce frenštátské továrny. Zasloužila se o to i Milena Grenfellová-Bainesová z anglického Manchesteru. Do Anglie se rodačka z Proseče dostala desetiletá v roce 1939 jako jedno z posledních dětí, které zachránil sir Nicholas Winton před nacisty.

Kromě Anglie se remosky vyvážejí do Francie, Nizozemska, USA, Kanady či Austrálie. Právě u „protinožců“ oceňují jednu z jejich hlavních předností: v kuchyni od ní není teplo jako od jiných spotřebičů. Má totiž příkon 230–650 W (to podle velikosti). Proto také spotřebuje velmi málo elektrické energie.

Foto: commons.wikimedia.org

DÍKY PRODEJCŮM SE RECYKLUJE STÁLE VÍC MALÝCH SPOTŘEBIČŮ

Od 15. ledna 2014 platí nová evropská směrnice požadující, aby vysloužilé malé spotřebiče s rozměry nejvýše 25×25×25 cm zdarma sbírali všichni obchodníci s prodejní plochou větší než 400 m². Aby ale byla tato povinnost závazná a také vymahatelná, musí se směrnice nejprve promítnout do zákonů všech členských zemí EU.

Do české legislativy směrnice dosud zapracována nebyla. Nejsme v tom ale sami. Splněno v termínu měli pouze Britové, Nizozemci a překvapivě také Bulhaři. V ostatních zemích se zákony připravují nebo jsou těsně před přijetím, jak ukazuje tabulka.

Povinnost plní zcela dobrovolně

Tím spíš si zaslouží pochvalu přístup všech prodejců, kteří na uzákonění nové povinnosti nečekali a plní ji ve spolupráci s kolektivním systémem ELEKTROWIN v předstihu zcela dobrovolně. Někteří dokonce už několik let.

Už ve více než 2000 prodejnách ve všech regionech České republiky se zabydly speciální sběrné nádoby. Nejprve to byly sběrné koše s výměnnými vložkami, bagy, které mají objem 0,25 m³ a vejde se do nich kolem 30 fénů, kávovarů nebo žehliček, případně šest až osm vysavačů či mikrovlnek. První z nich umístil ELEKTROWIN do některých prodejen už v roce 2008.

Jen v roce 2013 se k ekologické recyklaci dostalo prostřednictvím prodejců elektra 818 tun vysloužilých malých spotřebičů. Toto množství neustále roste, v roce 2012 jich bylo jen 504 tun. Většina prodejců sbírá už dnes od spotřebitelů tyto spotřebiče zdarma, aniž by si u nich museli koupit nové zboží.

Zapojily se i největší řetězce

K odpovědnosti za ekologickou recyklaci starého elektra se hlásí i největší prodejní řetězce působící v Česku. Pro jejich potřebu nechal ELEKTROWIN postupně vyrobit kontejnery šité na míru tak, aby co nejlépe zapadaly do jejich prodejního konceptu. Takových kontejnerů už spotřebitelům slouží 175.

„Se společností ELEKTROWIN spolupracujeme už od začátku projektu a umístění sběrných boxů, kde mohou zákazníci odevzdat vysloužilé spotřebiče v naší prodejně, považujeme za další krok k udržení vysokého standardu služeb, které zákazníkům dlouhodobě poskytujeme,“ říká například vedoucí zákaznického servisu OKAY elektrospotřebiče Zdeněk Bednář.

Odměny jsou dobrým důvodem

Dalším dobrým důvodem, proč spolupracovat s kolektivním systémem ELEKTROWIN, je pak pro prodejce systém odměn odstupňovaných podle množství vyzbíranych spotřebičů.

Za jednu pračku, sušičku, sporák nebo jiný velký spotřebič lze získat i 350 Kč. Motivační odměny za sběr chlazení umožňují

dosáhnout až na šedesátikorunový bonus za jednu lednici nebo mrazničku.

A co musí prodejce udělat pro to, aby bonus získal? Především se musí registrovat u ELEKTROWINU, ve své prodejně umístit sběrný koš a pak stačí jen objednávat svoz. Plnění povinnosti vyplývající ze směrnice ostatně také nebude věčně jen dobrovolné.

Právě na sběr a recyklaci malých spotřebičů klade EU velký důraz. Proto se mu zvláště věnuje i nová směrnice. I když se i pro Čechy dávno stalo samozřejmostí odevzdávat pračky nebo ledničky v místech k tomu určených, malé elektro občas pořád končí v popelnici mezi směsným komunálním odpadem a pak na skládce.

Stát	Stav legislativního procesu k 15. lednu 2014
Belgie	ve dvou ze tří regionů je možná implementace v průběhu 2.Q/3.Q 2014
Bulharsko	implementace dokončena
Dánsko	návrh zákona je v jednání
Estonsko	zákon ve fázi návrhu, v únoru 2014 předán k dalšímu projednávání (odhad)
Francie	oficiální verze zákona dokončena, zbývá podpis prezidenta
Chorvatsko	zákon ve fázi návrhu
Itálie	implementace probíhá
Německo	návrh zákona se očekává v březnu 2014
Nizozemsko	implementace dokončena
Norsko	předložení návrhu zákona se očekává v 1.Q/2.Q 2014
Polsko	návrh zákona dosud není připraven pro další projednávání
Portugalsko	zákon ve fázi návrhu, předán k dalšímu projednávání
Rakousko	návrh zákona je v jednání
Rumunsko	návrh zákona je v jednání
Řecko	není implementováno, žádné bližší informace o aktuální fázi procesu
Slovensko	zákon ve stadiu návrhu
Slovinsko	návrh zákona se očekává v březnu 2014
Španělsko	návrh zákona se očekává v červnu 2014
Švédsko	není implementováno, zpoždění bez stanoveného konečného termínu
Velká Británie	implementace dokončena

OBRAZOVÝ KATALOG: KONEC VÝMLUV VÝKUPEN

Nový obrazový katalog kovových součástek, které nelegálně končí v některých výkupnách, představil v lednu na tiskové konferenci Svaz měst a obcí ČR (SMO) a Institut pro udržitelný rozvoj měst a obcí (IURMO).

Pro obce byla navíc zpracována přehledná příručka s metodikou k provádění kontrol zařízení k sběru a výkupu kovů z pozice měst a obcí, a to včetně všech přípravných potřebných formulářů pro provedení kontroly.

Pomůcka má za úkol jednoznačně identifikovat předměty, které jsou často kradeny a prodávány do některých výkupen kovů. Ke krádežím dochází nejen na soukromém, ale také na obecním majetku včetně poškození elektrospotřebičů shromážděných ve sběrném dvoře a určených k odevzdání k zpětnému odběru, na železnici a v silniční dopravě.

Obrazový katalog obsahuje fotografie a popis kovových materiálů souvisejících s dopravou, obecním majetkem či odpady shromažďovanými obcí a obsahujícími komponenty ze železných i neželezných kovů.

Boj s nelegálním výkupem

„Věříme, že katalog a metodika pomohou omezit nelegální výkup kovů. Výkupny se už totiž nebudou moci vymlouvat, že nevědí, jak ten který předmět, který podle zákona nesmějí vykupovat, vypadá. Policistům se bude ukradená součástka lépe

hledat a kontroloři budou vědět, na co se při práci zaměřit,“ říká předseda správní rady IURMO Pavel Drahovzal.

Podle policie znamenalo 11 080 krádeží kovových materiálů v roce 2012 celkovou škodu za bezmála 445 milionů korun. O rok později se jednalo už o 11 786 krádeží, škoda byla vyčíslena na více než 509 milionů Kč.

Miloš Novozámecký z policejního prezidia vysvětluje: „Problém jsou hotové peníze, které se pohybují v systému. Pro mnohé lidi, často na sociálních dávkách, se sběrný stávají stabilním zdrojem nezdaněných příjmů,“ a dodává: „Výkupcům se velmi obtížně prokazoval úmysl. Pracovníci sběrný se vždy mohli hájit, že nerozpoznali, o jaké zařízení jde.“

Zatímco ale například v případě kabelů odevzdaných do výkupu je třeba nejprve prokázat, že pocházejí z trestné činnosti, u vysloužilých spotřebičů je situace jasná: vykupovat se nesmějí v žádném případě. Šrotaři se díky obrazovému katalogu už nebudou moci vymlouvat, že netušili, co jim prochází rukama.

„V ubytovně či paneláku prostě nemůže mít nikdo zbytečnou kolejnici, kterou by dal do sběru. Musí být kradená,“ pozna-

menal nedávno pro časopis Odpady starosta města Dobřany Marek Sýkora.

Zloději útočí i na sběrné dvory

Kovové součástky dnes mizí i ze spotřebičů odevzdaných v rámci zpětného odběru do sběrných dvorů, které zřizují obce. Ty tak přicházejí o peníze hned dvakrát: samotnou krádeží kovu a pak tím, že musí investovat nemalé částky na zabezpečení, aby se zloději nedostali dovnitř. Používají na to i peníze z *Motivačního programu* kolektivního systému ELEKTROWIN, z něhož bylo jen v roce 2013 vyplaceno 4 888 780 Kč (podrobnosti najdete na s. 12).

Kolektivní systémy zpětného odběru vysloužilých elektrozařízení na zajištění obecních sběrných míst poskytly obcím už mnohamilionové příspěvky.

Vedoucí odboru odpadového hospodářství České inspekce životního prostředí (ČIŽP) Lukáš Kůs v této souvislosti říká: „Snahu SMO a IURMO zapojit všechny příslušné státní orgány do vzájemné spolupráce při řešení krádeží a nelegálního výkupu kovů považuji za velmi přínosnou. Právě tato součinnost je jedním z nezbytných kroků k omezení tak závažného negativního jevu, kterým bezpochyby krádeže kovů a jejich nelegální sběr jsou.“

Katalog vyšel v nákladu 4000 kusů, související metodiky se vydalo 2500 výtisků. Oba materiály obdržely instituce, které se na jejich vzniku podílely, katalog je navíc zdarma k stažení na internetové adrese: www.institut-urmo.cz/cz/novinky/121-31-01-2014.

Už od dvou let...

...je třeba vést děti k recyklaci. Myslí si to třetina účastníků průzkumu uskutečněného agenturou IPSOS. Podle 85 % rodičů by se mělo začít ještě před zahájením školní docházky.

Z průzkumu, který vznikl pro projekt *Recyklohraní aneb Uklid'me si svět!*, dále vyplynulo, že devět z deseti domácností, v nichž vyrůstají děti, třídí odpad včetně použitých elektrozařízení a baterií.

Do sběrových akcí pořádaných školami a školkami se navíc aktivně zapojuje 80 % rodin.

foto: archiv ELEKTROWIN

Výherci soutěže...

...pro návštěvníky sběrných dvorů, kterou připravil kolektivní systém ELEKTROWIN ve spolupráci s několika českými městy, byli vylosováni na začátku letošního roku.

Podle „vysloužilce“, kterého návštěvníci ve sběrném dvoře odevzdali, mohli získat výherní poukazy. Za malý spotřebič to bylo 1000 Kč, 3000 Kč za lednice, mrazáky a další chladicí zařízení a 5000 Kč za ostatní velké spotřebiče.

Výherní poukazy na nákup nových spotřebičů pak mohli uplatnit do konce února 2014 u vybraných prodejců.

Soutěž pro všechny, kdo ve vymezeném období přinesli vysloužilý elektrospotřebič určený k recyklaci, nesla název *Zocelte se v recyklaci aneb Sbírejte spotřebiče ve vašem městě*.

Jednotnou nabíječku...

...elektronických přístrojů, především mobilů a tabletů, by měli mít už za tři roky k dispozici všichni obyvatelé EU. Příslušnou směrnici schválil v polovině března ve Štrasburku Evropský parlament.

Zpříjemní to život spotřebitelům a také sníží nároky na recyklaci. S vyřazením přístroje a předáním do zpětného odběru nepůjde nutně ruku v ruce i vyřazení tohoto příslušenství, které není v provozu každý den, pomaleji se opotřebovává a také prakticky nepodléhá módním tlakům.

Brusel se s předními výrobci bezdrátových přístrojů na principech jednotné nabíječky dohodl již v roce 2009, tehdejší očekávání se ale prozatím zcela nenaplnila.

Ačkolí řada výrobců mobilních telefonů v posledních letech přešla na standard v podobě USB-mikrokonektoru, některé společnosti si uchovaly své rozhraní. Například společnost Apple přinesla dokonce pro poslední iPhone a iPady nový konektor lightning.

Předávání starého elektra k recyklaci...

...mají od loňského roku jednodušší lidé v domech, jejichž vlastníci se zapojili do pilotního projektu Městské části Praha 4 a společnosti ELEKTROWIN. Dostali totiž možnost odkládat vysloužilé spotřebiče přímo v jednotlivých vchodech.

Obyvatelé domů ve vlastnictví bytových družstev a společenství vlastníků jednotek, která se do projektu zapojila, vysbírali zatím dohromady přes dvě tuny vysloužilých domácích spotřebičů. Jejich zástupci za to převzali ocenění v podobě poukázek v hodnotě od 1000 do 10 000 korun do hobby marketu.

Nejvíce – 504 kilogramů elektrospotřebičů – vysbírali členové Společenství vlastníků jednotek domu č. p. 2170 a 2171 v Komořanech.

Projekt bude pokračovat i v letošním roce.

OBCE A MĚSTA SI UMĚJÍ ŘÍCT O PENÍZE STÁLE DŮRAZNĚJI

Obce a města České republiky jsou stále aktivnější a také úspěšnější při využívání možností *Motivačního programu kolektivního systému ELEKTROWIN.*

V roce 2013 samosprávy podaly 203 žádostí o podporu projektů zlepšujících zpětný odběr vysloužilých spotřebičů a obdržely dohromady 4 888 780 Kč. V roce 2008, kdy program startoval, to přitom bylo jenom 46 žádostí, na jejichž základě ELEKTROWIN vyplatil 1 855 000 Kč.

Nejvíce v loňském roce čerpal Olomoucký kraj, nejméně Kraj Vysočina. V roce 2013 samosprávy v Olomouckém kraji podaly 31 žádostí o podporu projektů zlepšujících zpětný odběr vysloužilých spotřebičů a získaly 820 255 Kč. Roku 2008, kdy program začínal, přitom Olomoucko podalo pouze tři žádosti a obdrželo od společnosti ELEKTROWIN 55 000 Kč.

Dlouhodobé pořadí

Dlouhodobě si ale vede nejlépe Moravskoslezský kraj, který dokázal z Motivačního programu kolektivního systému ELEKTROWIN získat už 3 794 195 Kč na základě 119 žádostí.

Za ním následuje Zlínsko, kde na základě 75 žádostí obce vyčerpaly 2 039 834 Kč, třetí jsou střední Čechy s 71 žádostmi o podporu a čerpáním ve výši 1 933 913 Kč.

Od roku 2008 už celková částka přesáhla 20 300 000 Kč, přičemž dosud bylo podáno 738 žádostí. Alespoň jednu žádost v rámci Motivačního programu kolektivního systému ELEKTROWIN zatím podalo 351 obcí. Bezkonkurenčně neaktivnější jsou Ratíškovice na Hodonínsku s osmi žádostmi, díky nimž získaly 330 000 Kč.

„Občané odevzdávají nepotřebné elektrospotřebiče ve sběrném dvoře odpa-

dů, a to v takovém množství, že obec může každoročně využít Motivačního programu a čerpat finanční odměny hned dvakrát,“ uvedl již dříve pro EWIN místostarosta obce Radim Šťastný.

Obec za peníze pořídila nové plechové oplocení sběrného dvora, zpevnila betonovou manipulační plochu před skladem elektrospotřebičů a instalovala bezpečnostní kamerový systém s bezdrátovým přenosem obrazu na pult obecní policie.

Naplnovat kritéria *Motivačního programu* napomáhá v Ratíškovicích současně využívání projektů zaměřených na informovanost. Díky finanční podpoře společnosti ELEKTROWIN z programu

Lokální informační kampaně například obec vydala v roce 2011 nástěnné kalendáře s přírodními motivy okolí Ratíškovice a s texty o žádoucím nakládání s elektrospotřebiči. Tyto kalendáře byly distribuovány občanům ve sběrném dvoře zdarma, protihodnotou byl odevzdaný elektrospotřebič.

Prostředky na zabezpečení

Získané prostředky mohou obce a města využít kupříkladu na elektronické či mechanické zabezpečení sběrných dvorů, pořízení manipulační techniky, rozšíření a zpevnění plochy sběrného místa, případně získání speciálního kontejneru na drobná elektrozařízení nebo ekoskladu na velké spotřebiče.

Lepší zabezpečení a vybavení sběrných dvorů a dalších míst zpětného odběru přispívá k vyššímu sběru spotřebičů, což přináší veřejným rozpočtům další peníze. Podrobnosti o možnostech čerpání prostředků v roce 2014 najdete na webu: www.elektrowin.cz.

VYSLOUŽILÉ ELEKTROSPOTŘEBIČE POMÁHAJÍ DĚTEM V KLOKÁNKU

S originální myšlenkou přišel ELEKTROWIN počátkem letošního roku. Za podpory rádia Beat zorganizoval v hostivickém Klokánku Fondu ohrožených dětí sběr elektroodpadu.

Nový kontejner na elektroodpad předal dětem v hostivickém Klokánku generální ředitel společnosti ELEKTROWIN Roman Tvrzník

Stačilo v rádiu odvysílat několik spotů o tom, že je třeba dětem pomoci, a do hostivického Klokánku začali lidé nosit vysloužilé spotřebiče. A nejen ty drobné. Přivezli i pračky či lednice. Poté, co ELEKTROWIN zajistil jejich odvoz, obdržel Klokánek první odměnu.

Přísun elektrospotřebičů do Klokánku se ale nezastavil. Proto se ELEKTROWIN rozhodl umístit do Klokánku kontejner, kam budou moci lidé spotřebiče odkládat i nadále, a po jeho naplnění zajistí odvoz.

Rocker nemá srdce z kamene

„Vůbec nás nenapadlo, že se výzva v rádiu Beat setká s takovou odezvou. Hned druhý

den k nám lidé volali, zda opravdu mohou spotřebiče přinést. Říkala jsem si, že rockeři asi moc na podobné akce nezareagují, ale opak je pravdou. Navíc se o náš Klokánek začal zajímat zpěvák Kamil Střihavka a už jsme se dohodli na vzájemné spolupráci,“ neskrývá nadšení ředitelka hostivického Klokánku Leona Koutenská.

„Potřebujeme opravdu každou korunu a podporu. Změny v legislativě, které začaly platit v loňském a letošním roce, nám přinesly velké problémy. Měli bychom omezit počet bytů, a tím pádem i počty dětí, kterým můžeme poskytnout pomoc. Děti, které u nás dobře prospívají a našly zde láskyplnou náruč tet, by měly Kloká-

nek po půlroce opustit a jít do ústavů. Navíc byl zkrácen státní příspěvek na každé dítě, a tak opravdu s rozpočtem tak tak vycházíme. Bohužel za cenu toho, že tety dostávají výplatu i s dvouměsíčním zpožděním,“ posteskla si Koutenská.

O nelehké situaci Klokánku se navlastní oči přesvědčil i generální ředitel ELEKTROWINU Roman Tvrzník. „Netušil jsem, že Klokánek je tak přívětivý azyl pro děti, které doma nemají dobré zázemí. Jsou zde opravdu v prostředí, které jim nahrazuje rodinu. Osud jim rozdál špatné karty, ale v Klokánku se jim to všichni snaží vynahradiť. A dělají to moc dobře,“ řekl při návštěvě hostivického Klokánku.

Klokánek je projekt Fondu ohrožených dětí, jehož cílem je nabídnout dětem místo ústavní výchovy přechodnou rodinnou péči na dobu, dokud se nemohou vrátit zpět do své rodiny nebo dokud pro ně není nalezena trvalá náhradní rodinná péče. Průměrná doba pobytu dítěte v Klokánku je šest měsíců. Kolem 60 % dětí se z Klokánků vrací domů a 30 % odchází do náhradní rodinné péče.

Foto: Štěpán Bahenský

BOJ S NELEGÁLNÍM VÝKUPEM JE BĚH NA DLOUHOU TRAŤ

Nedodržování zákonů ve výkupnách surovin umožňuje nejenom únik vysloužilých spotřebičů mimo systém zpětného odběru, ale často i realizaci výnosů z trestné činnosti. „V minulosti se pravidla pro výkup kovů sice zpřísnila, ale situaci s krádežemi obecního i soukromého majetku s obsahem kovu to nevyřešilo,“ říká v rozhovoru pro EWIN primátor Kladna a předseda Svazu měst a obcí ČR Dan Jiránek.

Netajíte se tím, že chcete prosadit úplný zákaz výkupu kovů od fyzických osob. Jaké zásadní důvody vás k tomuto přesvědčení vedou?

Svaz měst a obcí ČR se snaží prosadit zákaz výkupu kovů od nepodnikajících fyzických osob a podnikatelským subjektům v této souvislosti umožnit pouze bezhotovostní platby. Tím by se naplnily

také požadavky, které vyplývají z evropské legislativy. Dnes jsou města a obce mnohdy v situaci, že zloději kovů ohrožují bezpečnost i životní prostředí jejich obyvatel a stát tomu často jen nečinně přihlíží.

V minulosti se pravidla pro výkup kovů sice zpřísnila, ale situaci s krádežemi obecního i soukromého majetku s obsa-

hem kovu to nevyřešilo. Slovy čísel: zatímco v roce 2012 celkem 11 080 krádeží kovových materiálů znamenalo škodu za bezmála 445 milionů korun, o rok později se jednalo už o 11 786 krádeží s vyčíslenou celkovou škodou 509 milionů. V této částce nejsou přestupky, tedy škoda do 5000 Kč.

V praxi to znamená, že skutečná škoda na majetku může být mnohonásobně vyšší, a zvýšení pravomocí kontrolních orgánů situaci, bohužel, neřeší.

I současná legislativa stanoví při výkupu řadu omezení. Od fyzických osob není možné vykupovat například vysloužilé elektrospotřebiče a jejich součásti. Jak se, podle vás, tato omezení dodržují?

Ing. Dan Jiránek * 19. 8. 1963, Mladá Boleslav

Primátor města Kladna, zastupitel Středočeského kraje, předseda Svazu měst a obcí ČR. V letech 1981–1985 absolvoval Vysokou školu báňskou v Ostravě. V období 1985–1996 byl zaměstnán jako výzkumný pracovník v Poldi Kladno. V roce 1994 byl zvolen do Zastupitelstva města Kladna. Poté byl mezi roky 1996–1998 zaměstnán jako kontrolor na Městském úřadě Kladno. Než se stal primátorem, v období 1998–2004 pracoval ve funkci náměstka primátora pro životní prostředí, dopravu a rozvoj.

Svaz měst a obcí České republiky je celostátní, dobrovolnou, nepolitickou a nevládní organizací, založenou jako zájmové sdružení právnických osob. Činnost Svazu je založena především na aktivitě starostů, primátorů a členů zastupitelstev obcí a měst, kteří se nad rámec svých povinností věnují i obecným problémům samosprávy. Sdružuje kolem dvou a půl tisíce měst a obcí.

Někteří je dodržují, jiní, bohužel, ne. Razantnějším postupu proti zlodějům kovů a nelegálnímu výkupu mimo jiné brání to, že není zcela možné vyloučit otevření nových sběrů na území obcí, kde je už nechtějí.

Zákon dává obcím několik možností, jak usměrňovat činnost výkupu odpadů. Jak je podle vašich zkušeností využívají?

V zájmu měst a obcí samozřejmě je, aby využívaly všechny zákonné možnosti a maximálně omezily nelegální výkup kovů. Problémem jsou kromě už zmiňované absence nástroje, aby se zabránilo otevření nových výkupů, také táhnoucí se správní řízení o odejmutí tzv. licence (povolení) k provozu sběrně, která vyku-

puje kovové věci. Roli rovněž hraje neochota či nedostatečné možnosti Policie ČR zabývat se ohrožováním majetku a životů do důsledků.

Kromě obecně závazných vyhlášek si ale nejsem jist, jaké jiné možnosti, co se týče usměrňování výkupu odpadů, máte na mysli. A u zmiňovaných vyhlášek je to trochu složitější. Obce jimi mohou – zjednodušeně řečeno – regulovat určitou oblast pouze v případě, že by došlo k narušení veřejného pořádku, což je podle některých názorů v souvislosti s výkupem kovů diskutabilní. Velmi malé jsou i kompetence obecní policie.

Jak obce v rámci tohoto usměrňování využívají možnosti ukládat peněžní sankce v rozsahu své působnosti v oblasti udržování pořádku?

Tím jsme zpět u obecně závazných vyhlášek. U nich je to otázka vývoje judikatury Ústavního soudu. Pokud se přijmou k oblastem, kde se to dosud nedělo, jako to třeba před časem oznámili v Bohumíně právě v souvislosti s krádežemi kovů, bývá obvyklý průběh takový, že ministerstvo vnitra vyhlášku pozastaví. Následně pak Ústavní soud zkoumá, zda činnost, kterou vyhláška regulovala, tedy například intenzita krádeží kovů a jejich následný prodej, je taková, že narušuje veřejný pořádek. Je to tedy běh na dlouhou trať s nejasným výsledkem.

Máte informace o tom, že by obce využívaly možnosti předávat na základě svých zjištění podněty dalším subjektům s rozsáhlejšími pravomocemi – kupříkladu ČIŽP nebo Policii ČR?

Spolupráce se liší kraj od kraje. Institut udržitelného rozvoje měst a obcí (IURMO)

se v této souvislosti snaží ve spolupráci s krajskými úřady koordinovat odborné přednášky pro obce s rozšířenou působností. Na akcích předávají zkušenosti a poznatky z praxe z kontrol výkupu právě Česká inspekce životního prostředí, Česká obchodní inspekce či Policie ČR. Setkání také slouží pro navázání užší spolupráce a výměnu zkušeností, aby kontroly, předávání podnětů apod. byly co nejeefektivnější.

Jak je tato iniciativa obcí dalšími subjekty přijímána? Vítají ji a činí na jejím základě další kroky, anebo mají tendenci ji chápat jako „práci navíc“?

Myslím, že o tom, jak se staví ostatní k iniciativě měst a obcí, svědčí právě Obrazový katalog kovových součástek. Vznikl díky spolupráci sedmi různých subjektů. Konkrétně: Svazu měst a obcí ČR, Institutu pro udržitelný rozvoj měst a obcí, Správy železniční dopravní cesty, Ředitelství silnic a dálnic ČR, Policie ČR, České inspekce životního prostředí a České obchodní inspekce. Téma se také hodně diskutuje při krajských setkáních, která pořádáme. Z debat jednoznačně vyplývá, že nelegální výkup kovů trápí města a obce v celé ČR a snahu situaci vyřešit velmi vítají.

Zákon o policii umožňuje určeným policejním útvarům uzavírat písemné koordinační dohody s obcemi za účelem společného postupu při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. V jaké míře obce využívají této možnosti?

Z praxe vyplývá, že ke koordinačním dohodám mezi policií a obcemi dochází zejména na základě osobních kontaktů. Někde to funguje lépe, někde hůř. Mimochodem, jedno z témat nedávného jednání před-

Svaz měst a obcí České republiky

Úvodní stránka | Výhody členství | Přehled členů | Tiskové zprávy | INS - Informační servis | Mapa stránek | Přihlášení

Svaz měst a obcí

Radu v mnoha praktických otázkách každodenního života měst a obcí mohou zastupitelé získat díky s *Informačně poradenským centrem pro zastupitele (IPCZ)* fungujícím v rámci projektu *Vzdělaný zastupitel*. Využití služeb právní poradny je po skončení projektu od 1. září 2013 provozováno na náklady *Svazu měst a obcí ČR*, a proto je přístupné pouze pro členy *Svazu měst a obcí ČR*.

Poradenství se primárně zaměřuje na problémy související se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů a další právní předpisy, které bezprostředně s těmito zákony souvisejí. Jako příklad bezprostředně souvisejících právních předpisů lze uvést:

- Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 37/2003 Sb., o odměnách za výkon funkce členům zastupitelstev, ve znění pozdějších předpisů

sednictva Svazu měst a obcí s ministrem vnitra byla právě bezpečnost. Považujeme za zcela zásadní, aby se ve městech a obcích zvýšila bezpečnost, došlo tedy k navýšení počtu policistů ve výkonu přímé služby. Dnes jsou v některých obcích hlídky Policie České republiky spíše symbolické a hlídková činnost se provádí velmi sporadicky. Jsem proto rád, že vznikne společná pracovní skupina s ministerstvem vnitra, která se bude primárně zabývat diskusí nad pobočkovou sítí České pošty a zajištěním bezpečnosti v obcích.

Jak obce reagovaly na vydání **Obrazového katalogu kovových součástek a související Metodiky k provádění kontrol zařízení ke sběru a výkupu kovů?**

O katalog i metodiku mají města a obce velký zájem jak v tištěné, tak v elektronické podobě. Jeho vydáním se podařilo na problém upozornit a zvýšit o něm debatu. Doufejme teď, že po slovech ministrů budou následovat i konkrétní činy ministerstev.

Katalog jste při nedávném osobním jednání představil také ministru životního prostředí Richardu Brabcovi. Jak jeho vydání hodnotíte?

Je to tak, katalog jsme skutečně ministru Brabcovi představili a seznámili jsme ho také se související metodikou pro města a obce v této oblasti. Podle šéfa resortu

Brabce je třeba situaci s výkupem kovů řešit, stejně jako odpadovou legislativu obecně. Na prvním jednání jsme se tak shodli, že by Česká republika měla mít jednoznačnou strategii v odpadovém hospodářství, po které města a obce volají už řadu let. Ministr Brabec nás ubezpečil, že přípravu zákona o odpadech a republikového plánu odpadového hospodářství na léta 2015–2024, včetně jeho vazby na operační program Životní prostředí, považuje za jednu ze svých priorit.

Máte signály o tom, že jsou oba dokumenty využívány v praxi?

Samozejmě, hojně je využívají například kontroloři či policisté a samozřejmě města i obce. Dokonce si nedávno jeden novinář v Institutu udržitelného rozvoje měst a obcí „objednal“ kolejnici, aby mohl jít – se schovaným katalogem – otestovat, jak zareaguje sběrna. Takový pokus sice nemá přímý dopad na nutnou změnu právních předpisů, ale také díky němu se zvýší veřejná diskuse, která může mnoho věcí urychlit, a zároveň ve výsledku pomoci zvýšit bezpečnost v obcích a krádeže kovů omezit.

foto: dan-jiranek.cz, smocr.cz

SPOLUPRÁCE S OBCEMI SE ÚSPĚŠNĚ ROZVÍJÍ

Pokud si například v Aši, která je nejzápadnějším českým městem s vlastními místy zpětného odběru elektrozařízení, chtějí porovnat výsledky sběru vysloužilých spotřebičů s ostatními místy v republice, stačí jim navštívit internetové stránky: www.elektrowin.cz.

Z webové aplikace přístupné v sekci *Obce a sběrné dvory* nejprve zjistí, že sídla podobné velikosti v Karlovarském kraji předala v roce 2013 společnosti ELEKTROWIN k recyklaci průměrně 16,68 tuny malých i velkých spotřebičů včetně chlazení a průměrná roční výtěžnost sběru na jednoho obyvatele byla 1,11 kilogramu.

Aplikace rovněž nabídne srovnání s ostatními kraji ČR i celorepublikovým průměrem. Po přístupu do systému RECOS® – prostřednictvím odkazu: <https://recos.elektrowin.cz/> – mohou Ašští, jakož i občané v kterémkoli jiném městě a obci, zjistit konkrétní údaje ušité jim tak říkající na míru.

kteřý je produktem zpracování starých lednic. Pomáhá ve sběrných dvorech obcí likvidovat případné úniky škodlivých látek. Využívají jej i sbory dobrovolných hasičů. Dvakrát do roka – vždy v březnu a září – mohou obce a hasičské sbory objednat dodání nového PUR HELPU v e-shopu na: www.elektrowin.cz. Termín dodání jsou zhruba dva měsíce.

Příspěvky za elektro motivují

V roce 2013 došlo k výraznému navýšení odměn za zpětně odebrané vysloužilé spotřebiče. I tento krok obce velmi uvítaly. Také letos je možné získat až 4,35 Kč

za kilogram velkých a malých spotřebičů nebo 0,95 Kč za kilogram chladicích zařízení. Výše příspěvků je odstupňována podle množství vysbíraných elektrozařízení a způsobu sběru či použití WINEJNERŮ.

Výhody plynoucí ze spolupráce se společností ELEKTROWIN jsou patrné i při vyčíslení úspor, kterých se daří docílit díky tomu, že se vysloužilé spotřebiče neobjevují v komunálním odpadu. Zásluhou toho obce v roce 2013 nemusely na sběr, dopravu a zpracování chladniček, vysavačů, rychlovarných konvic, sekaček a dalších elektrozařízení vynaložit více než 15 000 000 Kč.

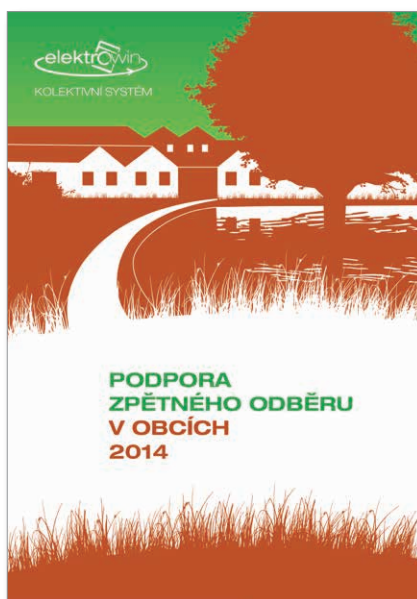
Nové CD pro obce

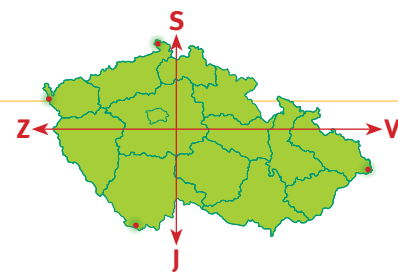
Vydání nového informačního CD pro obce a brožury, která je doplňuje, je jedním z konkrétních kroků, kterými ELEKTROWIN vychází obcím vstříc. Patří k těm, jež se uskutečňují každoročně na jaře.

Široce využívána je možnost zařadit informační materiály z tohoto CD včetně inzerátů kolektivního systému ELEKTROWIN do zpravodajů obcí, posílit informovanost spoluobčanů o zpětném odběru a recyklaci, a navíc za to získat finanční odměnu. Ta může v ročním součtu dosáhnout výše až 5000 Kč.

Pokračuje distribuce sorbentu PUR HELP

ELEKTROWIN pokračuje také v distribuci polyuretanového sorbentu PUR HELP,

OD AŠE PO HRČAVU, Z LOBENDAVY DO LOUČOVIC

Sběrné dvory a speciální kontejnery jsou rozmístěny doslova po celé republice, doplňují je mobilní svozy nebo třeba sběrové akce dobrovolných hasičů. ELEKTROWIN už vytvořil na 12 000 odběrných míst.

Nejzápadnější sběrné místo najdete v Aši, nejvýchodnější v Hrčavě blízko Mostů u Jablunkova. Nejsevernější obcí, která zajišťuje zpětný odběr vysloužilých spotřebičů, je Lobendava ve Šluknovském výběžku, nejjihnější jsou Loučovice poblíž Vyššího Brodu.

V Loučovicích slouží občanům sběrný dvůr, v Aši je navíc u místního prodejce umístěn kontejner na drobné elektro. V Hrčavě a Lobendavě je zpětný odběr zajištěn mobilními svozy.

Výškový rozdíl 935 metrů

Z údajů společnosti ELEKTROWIN navíc vyplývá, že nejvýše mohou Češi odevzdat

staré elektro v 1065 metrech nad mořem na Kvildě a nejnižše ve 130 metrech v Hřensku. Kvilda i Hřensko rovněž organizují mobilní svozy.

Nejmenší obcí, která nabízí svým občanům vlastní řešení zpětného odběru spotřebičů, je Čilá v okrese Rokycany s pouhými sedmi obydlenými domy a 19 obyvateli přihlášenými k trvalému pobytu. I tady organizují mobilní svoz.

Spotřebiče z Prahy do Madridu

ELEKTROWIN už od roku 2005, kdy jej založili výrobci elektra, aby jeho prostřednictvím plnili nově uložené zákon-

né povinnosti, zajistil recyklaci 9,5 milionu spotřebičů o celkové hmotnosti 185 000 tun.

Kdyby se všechny tyto lednice, pračky, vysavače, mikrovlnky a další spotřebiče poskládaly za sebe, vznikla by řada dlouhá jako trasa z Prahy do Madridu a zpět nebo 1,5 délky hranic České republiky. Vyskládané na plochu by zase zabraly 346 fotbalových hřišť nebo 42 Václavských náměstí.

Celková hmotnost vysbíraných a recyklovaných spotřebičů odpovídá 320 strojům Airbus A380, který je největším dopravním letadlem světa. Pokud chcete jiné přirovnání, které není závislé na vývoji letecké techniky, pak můžeme hovořit o 25 ocelových konstrukcích Eiffelovy věže.

Díky důslednému využití materiálů, které lze recyklací starého elektra získat, se navíc ušetřilo už 1080 MWh elektrické energie, což odpovídá roční spotřebě obyvatel města velikosti Liberce. Nespotřebovalo se 105 500 000 litrů ropy a do ovzduší nebylo vypuštěno 2 080 000 tun CO₂.

Celková hmotnost vysbíraných a recyklovaných spotřebičů v ČR odpovídá např. 25 ocelovým konstrukcím Eiffelovy věže.

ZPRACOVATELÉ SE DIVÍ: RECYKLACE JE PRÝ VÝDĚLEČNÁ

Požadavky EU na objem a způsob recyklace jsou přísné už dnes. V nadcházejících letech budou ještě nekompromisnější.

Ruční demontáž pračky

Tím absurdněji v této souvislosti působí názory, které se v poslední době objevují v médiích: staré elektro si prý na recyklaci vydělá samo.

Zdůvodnění zní, že množství materiálů, které jsou obsaženy v elektroodpadu, se dá dobře zpeněžit.

Na Slovensku vítězí byznys

Jenže recyklace neznamena vytěžit ze spotřebičů dobře prodejné materiály a zbytek zahodit. To bychom se vrátili

kamsi do minulého století. Například sousední Slovensko, bohužel, zažívá podobnou situaci i dnes. Slovenský zákon se téměř nezmiňuje o kolektivních systémech, jak je známe v České republice. Zpracování elektroodpadů tam zajišťuje 19 různých společností. Podle Petera Krasnece z Asociácie podnikateľov v odpadovom hospodárstve takto nastavený systém jde na úkor samotné recyklace.

„Část těch firem, které plní povinnosti recyklace, vytváří systém podpory sepa-

rovaného sběru odpadů z obalů a elektroodpadů, ale část to dělá vyloženě kvůli zisku,“ řekl před časem Krasnec Lidovým novinám. Žádný zákon totiž nezakazuje těmto společnostem podnikat či generovat zisk. „Na recyklaci se tak loni vybralo méně peněz než předtím,“ připouští Krasnec.

Slovenské odpadářské firmy samozřejmě přednostně recyklují odpady, které jdou dobře zpeněžit. Čeští zpracovatelé si kvůli nastavení zákona takhle vybírat nemohou. Ale výrobci jim to prostřednictvím kolektivních systémů finančně kompenzují.

Plasty se vozí zadarmo do Německa

„Na většině rychlovarných konvic, fritéz a dalších malých domácích spotřebičů je zhruba 80 % plastů, které po nadrcení na recyklační lince jsou v podstatě neprodejné. V současné době je vozíme zdarma na využití do Německa, protože v ČR neexistuje společnost, která by pro tento materiál měla využití,“ popisuje například jednatel zpracovatelské společnosti MHM EKO Aleš Šrámek.

„Do ceny za zpracování je potřeba také zakalkulovat nutné náklady na rozvoj zpracovatelských zařízení v souvislosti s rostoucími požadavky například dle standardu WEEELABEX,“ připomíná Milan

Vypouštění olejové náplně z kompresoru

Bureš z firmy STEELMET. „Jen za poslední dva roky naše společnost investovala v této souvislosti částku přesahující pět milionů korun,“ dodává. Podle jednatele zpracovatelské firmy Rumpold Petra Pazdery stojí například recyklace jedné lednice zhruba 425 korun. Pazdera potvrzuje, že některé suroviny získané z lednic lze úspěšně prodat. Jedna lednice podle něj vynese asi 305 korun. Zbytek nákladů pokrývá odměna za zpracování hrazená kolektivním systémem ELEKTROWIN, tedy peníze z recyklačních příspěvků.

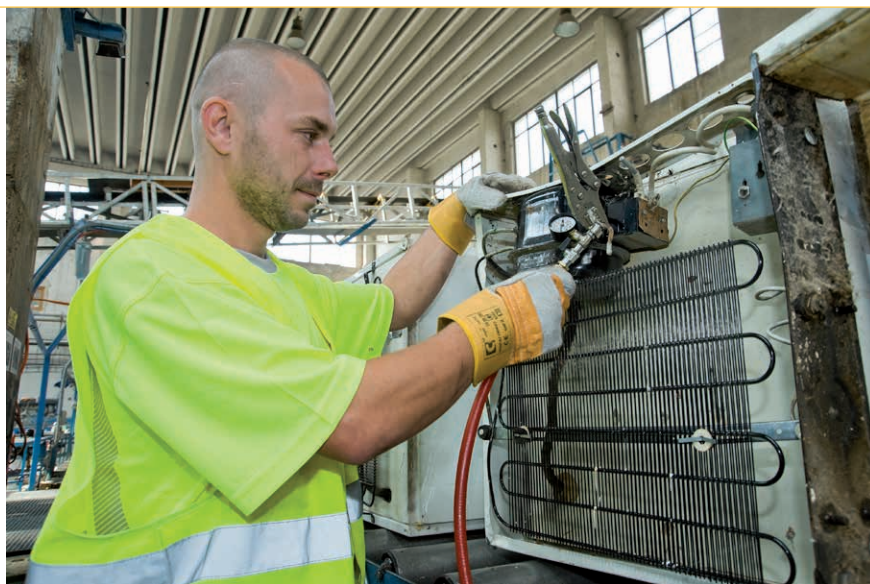
Zpracováním náklady nekončí

Tím ale výčet nákladů spojených se zpětným odběrem nekončí. Z příspěvků se platí také doprava spotřebičů ze sběrných míst ke zpracovateli, rozvoj a správa sběrné sítě také něco stojí, stejně tak audity zpracovatelů a šíření informací pro veřejnost, které jsou výrobci ze zákona rovněž povinni zajistit. To je důvod, proč peníze na účtech kolektivních systémů určitě neleží a nezhálejí, ale beze zbytku slouží svému účelu.

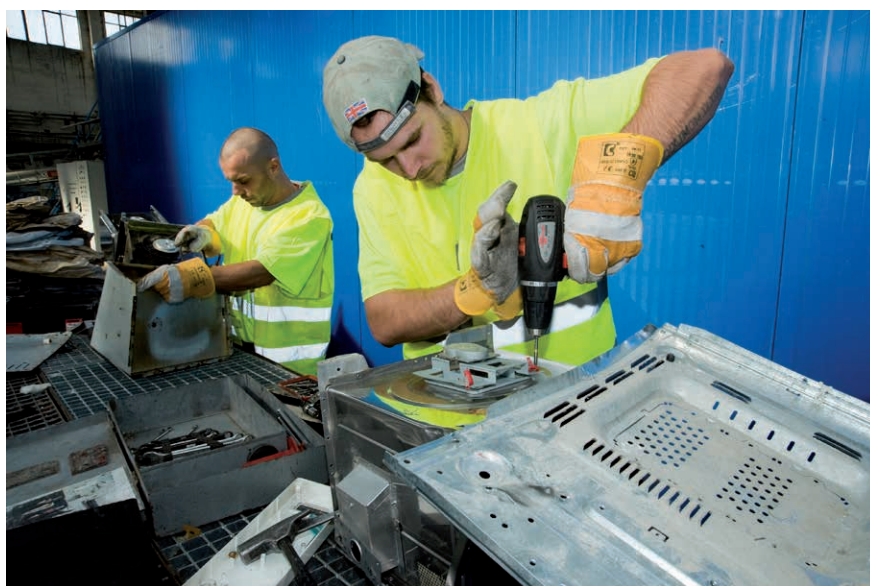
Příspěvky na budoucí recyklaci většiny starých spotřebičů, které se v ČR prodaly do 13. srpna 2005, kdy začal platit současný zákon o odpadech, se vybíraly osm let, tedy do srpna 2013. Lednice a další velké domácí spotřebiče mají však delší životnost než například žehlička. Proto mají stanovené delší období pro výběr finančních prostředků, a to na další dva roky. Výrobci na ně tedy budou přispívat do srpna 2015.

Větší část ze skutečně vybraných peněz už byla použita na recyklaci podle regulí EU. Velké množství spotřebičů, které jsou skutečně „památeční“, ale v domácnostech stále slouží. Zbývající prostředky musí pokrýt jejich ekologické zpracování kdykoli v budoucnu.

foto: archiv ELEKTROWIN

Odsávání freonu

Ruční demontáž spotřebičů

Recyklační linka

POKUTA MŮŽE ZARAZIT ILEGÁLNÍ VÝKUP SUROVIN

Pokutu 150 000 korun dostala letos od oblastního inspektorátu České inspekce životního prostředí (ČIŽP) v Hradci Králové společnost Sound & Vision, s. r. o. V rozporu se zákonem vykupovala elektroodpady, aniž by k tomu měla oprávnění.

Za poslední dva roky firma podle inspektorů vykoupila a předala ke zpracování 174 tun starého elektra, z toho 48 tun patřilo svým obsahem škodlivin do kategorie „nebezpečný odpad“.

V letech 2005–2013, tedy za dobu, kdy u nás platí zákon o odpadech přizpůsobený požadavkům evropské směrnice, se v České republice podařilo zrecyklovat bezmála 400 000 tun starého elektra. V porovnání s tím se 174 tun může jevit jako zanedbatelné množství. Tvrdý postup ČIŽP je ale důležitým signálem pro všechny, kdo zákon nerespektují, a to hned ze dvou důvodů.

Jak nebezpečný je nebezpečný odpad?

ČIŽP sice ve své zprávě konstatovala, že „firma svým jednáním přímo neohrozila

životní prostředí“, u demontáže a dalšího zpracování vykoupených spotřebičů ale žádný z inspektorů nebyl. U některých spotřebičů, například u lednic, je totiž pouhá neodborná manipulace schopna způsobit doslova ekologickou katastrofu. Freony vypuštěné z chladicího okruhu nenávratně poškozují ozonovou vrstvu planety, maziva z kompresoru zase kontaminují půdu.

To je jeden z nejdůležitějších důvodů, proč se sběrem a zpracováním vysloužilého elektra směřj zabývat pouze certifikované a auditované společnosti disponující moderní zpracovatelskou technologií.

Spotřebiče lze zpracovat beze zbytku

Druhým důvodem jsou rostoucí požadavky Evropské unie na množství a strukturu

materiálů získaných recyklací. V žádném případě není možné „vytěžit“ ze starých spotřebičů jen kovy a zbytek – zejména plasty – vyvézt na skládku. Většinu vysloužilých spotřebičů je dnes možné zpracovat prakticky beze zbytku, EU to od nás také bude čím dál důrazněji vyžadovat.

Už dnes se vede velmi důkladná evidence vstupů a výstupů. Vstupy představuje celkové množství spotřebičů, které se v ČR ročně prodají, výstupem je množství vysbíraných a zrecyklovaných elektrozařízení. To vše se počítá v tunách.

Podle údajů ministerstva životního prostředí se u nás v roce 2010 prodalo 166 063 tun a o rok později 182 324 tun spotřebičů. Pro splnění požadavků EU zatím stačilo vysbírat a recyklovat čtyři kilogramy na obyvatele, tedy zhruba 40 000 tun. Ve skutečnosti Češi v posledních letech odevzdávají ročně průměrně pět kilogramů starého elektra, dohromady tedy něco k 50 000 tunám.

Už v roce 2016 ale nebude kvóta stanovena takto pevně, naším společným úkolem bude sebrat 40 procent množství nově prodaných spotřebičů – počítáno průměrem za tři roky nazpět. Podle současných prodejů, které se za dva roky nejspíš nijak dramaticky nezmění, to tedy bude ročně něco přes 70 000 tun čili o něco víc než sedm kilogramů na obyvatele.

Proč měnit zvyklosti?

Možná ani nebude zapotřebí, abychom něco měnili na svých zvyklostech. Stačí dál odevzdávat vysloužilé elektro v určených místech. Po republice už jich je na 15 000 a jsou dostupná opravdu pro každého. Pokud si firmy bez příslušných oprávnění nechají zajít chuť na výdělek a vysloužilé spotřebiče nebudou dál mizet mimo systém zpětného odběru a recyklace, máme v podstatě splněno.

foto: archiv ELEKTROWIN

LETOŠNÍ NOVINKOU JE PROJEKT FIRMA A++

Na začátku roku 2014 byl spuštěn nový pilotní projekt Firma A++, který pomáhá handicapovaným zaměstnaným v chráněných dílnách. Tento recyklační program je určen firmám s vyřešeným postupem sběru vysloužilých elektrospotřebičů. Do května 2014 byla nabídka v rámci pilotního projektu určena pouze firmám Moravskoslezského kraje.

Projekt nabízí možnost snadné recyklace nejenom firemních vysloužilých elektrozařízení, navíc bez nutnosti jízdy do sběrného dvora či specializovaného místa zpětného odběru. Výhodou je i jednoduchý systém objednání svozu už při minimálním počtu vysloužilých elektrospotřebičů, které jsou svezeny do chráněných dílen. Na těchto pracovištích dále dochází

k ekologické recyklaci tohoto vysloužilého elektrozařízení. Pracují zde převážně lidé se zdravotním znevýhodněním, kteří by si jinak na trhu práce velmi obtížně hledali zaměstnání. Spolupráci se společností ELEKTROWIN navázaly v rámci projektu v Moravskoslezském kraji Chráněná technická dílna ve Velkých Hošticích a sociální podnik Zelená dílna v Bruntále. Tuto

aktivitu podpořil i Moravskoslezský kraj svou záštitou. Lidí, kteří by mohli pracovat v chráněných dílnách, je podle úřadu práce jen v Moravskoslezském kraji 9000. Míst, která by pro jejich zaměstnávání byla vhodná, ale není ani 300. Díky projektu se tato nepříliš příznivá čísla mohou změnit k lepšímu.

foto: archiv ELEKTROWIN

VE SBĚRU STARÉHO ELEKTRA VÍTĚZÍ STŘEDOČEŠI, PRAŽANÉ JSOU DRUZÍ

Ve sběru vysloužilých elektrospotřebičů dlouhodobě vedou Středočeši, druhou příčku si drží Pražané. Z celých středních Čech se ve sběrné síti kolektivního systému ELEKTROWIN sešlo loňského roku 3361 tun starého elektrika, Praha dodala 3049 tun.

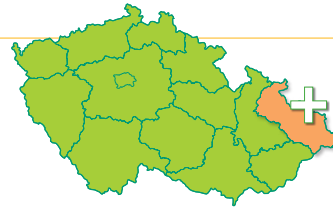
Souhrnná čísla ale nevyprávějí nic o intenzitě, s jakou obyvatelé jednotlivých krajů využívají systém zpětného odběru a recyklace elektrika. V přepočtu na jedno-

ho obyvatele jsou totiž Středočeši až osmí s 2,59 kg na osobu, Pražané dokonce jedenáctí s 2,45 kg. Jako nejpilnější sběrači se osvědčili obyvatelé Libereckého kraje

s 4,01 kg na osobu. Za nimi se umístili obyvatelé Královéhradeckého kraje, z nichž každý odevzdal 3,47 kg. Třetí skončili občané Zlínska s 3,20 kg na osobu.

Spolupráce s kraji se prohlubuje a rozšiřuje

Čísla svědčí o tom, jak se rok od roku prohlubuje spolupráce kolektivního systému ELEKTROWIN s jednotlivými kraji České republiky. Dále se rozšířil také jejich počet. Po loňském navázání spolupráce s Jihočeským a Královéhradeckým krajem byla nově uzavřena smlouva i s Moravskoslez-

ským krajem. Celkem tedy ELEKTROWIN spolupracuje už s 11 z celkového počtu 14 vyšších územněsprávních celků.

Spolupráce je založena na čtyřech pilířích: na informační činnosti zaměřené na občany-spotřebitele, informování obcí kraje o bezplatném odběru a využití elektrozařízení, materiální podpoře zpětného odběru a poskytování výsledků dosažených v daném kraji a jejich analýze.

Osvěta začíná už u mládeže. Děti se seznamují s pravidly třídění a recyklace starých spotřebičů přímo ve sběrných dvorech obcí a měst v projektu *Zaskočte si pro radu, jak se zbavit odpadu* nebo prostřednictvím celorepublikového projektu *Recyklohraní aneb Uklidme si svět*.

Velmi úspěšné jsou již tradičně také akce pořádané ve spolupráci se zoologickými zahradami. Návštěvníci mají

možnost získat slevu na vstupném a další odměny za přinesený kompletní spotřebič. K novinkám patří projekt nazvaný *Vlak do stanice Recyklace*, který s velkým úspěchem odstartoval v roce 2013 ve Zlínském kraji. Informovanost obyvatel měst a obcí zvyšují už sedmým rokem informační materiály distribuované na CD pro obce. Ty je mohou zařadit do svých periodik a získat finanční odměnu.

DNY ZEMĚ BEZ ELEKTROWINU? DNES UŽ NEMYSLITELNÉ!

Ani letos nebude na oslavách Dne Země chybět kolektivní systém ELEKTROWIN. V řadě měst na těchto slavnostech věnovaných ochraně životního prostředí bude informovat veřejnost o správném nakládání s elektroodpady.

A to nejen teoreticky, ale i prakticky. Společnost ELEKTROWIN tradičně u svého stánku dává možnost odložit do sběrného koše drobná nepotřebná a vysloužilá elektrozařízení. V loňském roce bylo více požadavků na účast oslav Dne Země z Moravy. Opakovaně se promotými zúčastní slavností na Ostravsku, ve Starém Městě či Boskovicích. Letos ale převažuje poptávka z Čech. Týmy vyrazí do Litomyšle, Kraslic, Dvora Králové. Magistrátem hlavního města Prahy organizované Dny Země pak podpoří ELEKTROWIN v pěti městských částech.

Den Země je celosvětová ekologická akce snažící se všem věkovým skupinám ukázat cestu k přírodě, propagovat pozitivní přístup k životnímu prostředí, hájit je, posilovat pouto mezi lidmi a krajinou, seznamovat veřejnost s problematikou negativních vlivů člověka na krajinu, a zvyšovat tak zájem všech o životní prostředí. Stejný cíl má i kolektivní systém ELEKTROWIN.

S VYSLOUŽILCI LETOS OPĚT DO JEDENÁCTI ZOO

V letošním roce se do kalendáře projektu *S vysloužilci do ZOO* zapojí znovu i Ostrava. Její loňská absence v projektu citelně ubrala z celkového množství vybraných elektrospotřebičů. Budou severomoravští milovníci zvířat tentokrát o to pilněji?

Opětovné zapojení ostravské zoologické zahrady do projektu *S vysloužilci do ZOO*, letos již jeho sedmého ročníku, nastoluje otázku, zda se podaří překonat rekord z roku 2012, kdy se v 11 zoologických zahradách v celé ČR podařilo vybrat 3725 vysloužilých elektrospotřebičů. Byť se s Ostravou počítalo i loni, rekonstrukce ve vstupním prostoru areálu nakonec neumožnila akci realizovat. Pak už bylo jasné, že bez Ostravy laťku výše neposuneme.

V ZOO v severomoravské metropoli přinášejí návštěvníci již tradičně nepotřebných spotřebičů nejvíce. Například

v roce 2012 jich bylo 1326, zatímco v Brně, které skončilo druhé, 611 kusů. Navíc v Ústí nad Labem a v Chomutově úspěch loňské akce spláchly silné lijáky, které od záměru jít do ZOO každého odradily. V minulém roce se tak vybralo od návštěvníků deseti do projektu již tradičně zapojených zahrad jen 1540 kusů spotřebičů z domácností.

Start letošního ročníku projektu se uskutečnil 12. dubna v Děčíně, 19. dubna jsme pokračovali v Chomutově, 20. dubna v Jihlavě, 26. dubna v Liberci a poslední dubnovou nedělí jsme po roční pauze zavítali do Ostravy.

V květnu uvítáme návštěvníky s vysloužilci v ZOO Ohrada-Hluboká, Olomouc, Zlín, Brno a Ústí nad Labem. Projekt pro rok 2014 uzavřeme v Plzni poslední červnovou sobotu, kde budou moci vyměnit starý nepotřebný spotřebič za zvýhodněné vstupné návštěvníci hlavního programu zahrady Prázdniny začínají v ZOO.

foto: archiv ELEKTROWIN

DIAKONIE BROUMOV SBÍRÁ TEXTIL I ELEKTRO

Spolupráci s občanským sdružením Diakonie Broumov navázal ELEKTROWIN v roce 2013. Diakonie po celé České republice, ale také na Slovensku, a dokonce i v Maďarsku sbírá obnošené šatstvo a další starý textil, a získává tak prostředky na charitativní činnost. K textilu teď přibýly i vysloužilé malé spotřebiče.

ně jako my, místo charitativních účelů jim ale slouží jen k vytváření zisku. Vlastníci těchto firem navíc sídlí v zahraničí, hlavně v Německu a Polsku, kam zisk také směřuje,“ vysvětluje Wienerová.

Tyto firmy nejprve kopírovaly trasy svozů organizovaných Diakonií, později začaly rozmisťovat vlastní kontejnery. Za ně jsou dokonce schopny městům

Diakonie rozmístila po větších i menších městech na 450 kontejnerů, do nichž lidé mohou nepotřebné textilie odkládat s vědomím, že tak zároveň přispívají na dobrou věc. Stále však organizuje sběrové akce přímo v ulicích, kdy stačí obsah vyklizeného šatníku v určený den odložit na stanovené místo a posádka svozového vozidla už se o něj postará. Dopraví náklad na nádraží, kde jím postupně naloží vagon, který pak putuje do Broumova s obsahem k vytrídění a dalšímu zpracování.

„Když takto svážíme starý textil, proč bychom nemohli vozit i staré spotřebiče?“ popisuje ředitelka pražského oblastního střediska Diakonie Lenka Wienerová úvahu, která vedla k navázání spolupráce s největším českým kolektivním systémem.

Pět zásilek vážilo pět tun

Z Broumova, kde se kromě textilu nově shromažďují i vysbírané spotřebiče, bylo zatím k recyklaci kolektivnímu systému ELEKTROWIN předáno pět velkých zásilek. Dohromady šlo o více než pět tun žehliček, vysavačů, mikrovlnek nebo ručních elektrického nářadí.

„Naše heslo je: Nepotřebné věci potřebným lidem...“ připomíná Lenka Wienerová. Při organizaci sběru, svozu materiálu, jeho třídění a zpracování navíc nachází uplatnění na 150 lidí, kteří by jinak většinou hledali práci jen stěží

– jsou to například osoby po návratu z výkonu trestu, lidé bez domova a vůbec ti, kdo se ocitli na okraji společnosti.

Zvítězí charita, nebo byznys?

Svoz vysloužilých spotřebičů a odměny pomáhají také vyrovnat pokles objemu vysbíraného textilu. „V posledních letech jsme zaznamenali výrazný nárůst aktivit komerčních firem, které sbírají textil stej-

a obcím platit, což charitativní sdružení samozřejmě nedokáže.

„My ale zase umíme poskytnout sociálně slabým rodinám, které město nebo obec identifikuje, ošacení zdarma podle jejich potřeb,“ kontruje Wienerová. Pro mnoho samospráv je to naštěstí dostatečný argument, proč dát přednost dobročinnosti před byznysem.

foto: archiv ELEKTROWIN

HASIČI VYSBÍRALI 3449 TUN SPOTŘEBIČŮ

Už na 900 sborů dobrovolných hasičů bylo v době redakční uzávěrky tohoto vydání časopisu EWIN zaregistrováno do projektu *Recyklujte s hasiči*.

Projekt spustil ELEKTROWIN v roce 2011, od roku 2013 se na organizaci podílí i kolektivní systém ASEKOL. Prostřednictvím hasičů se za tu dobu dostalo k recyklaci již 3449 tun vysloužilých spotřebičů. Jen za rok 2013 jich bylo 1634 tun, což také představuje dosavadní rekord. V roce 2011 projekt začínal s 633 tunami, o rok později vysbíraných spotřebičů přibývalo na 1182 tun.

Na odměnách, které z projektu hasiči získávají na základě množství shromážděného elektra, bylo za dobu trvání programu vyplaceno 5 788 000 korun. Průměrně tak každý hasičský sbor obdržel 6500 Kč.

Co přináší rok 2014

Pro letošní rok mají organizátoři projektu smělé plány. Očekávají, že počet zare-

gistrovaných hasičských sborů dosáhne tisícovky a množství spotřebičů, které se i díky nově zapojeným hasičům podaří vysbírat, se vyšplhá na 1900 tun. Na podzim budou vyhodnoceny a odměněny nejaktivnější týmy. Podrobnosti budou včas publikovány v odborných médiích a na portálu projektu.

Princip programu a podmínky účasti v projektu jsou stále stejně jednoduché. Sbor dobrovolných hasičů zorganizuje sběrnou akci a za vysloužilé elektrospotřebiče obdrží finanční odměnu. Zúčastnit se mohou všechny sbory dobrovolných hasičů. Stačí se zaregistrovat, nejlépe prostřednictvím portálu: www.recyklujteshasici.cz.

Sběru podléhají malé i velké domácí spotřebiče, zjednodušeně řečeno – vše,

co lze zapojit do zásuvky nebo co funguje na baterie.

Jak se registrovat?

Vstříc zaregistrovaným hasičským sborům vychází nově i zjednodušený objednávkového formuláře svozu. Nyní již není potřeba vyplňovat adresu svozového místa. Jako svozová adresa je vždy platná ta, která byla uvedena v registračním formuláři při registraci SDH. Drobné korekce místa nakládky lze domluvit přímo při kontaktu s řidičem svozového vozidla.

Nadále rovněž funguje bezplatná infolinka projektu na telefonním čísle: 800 320 010. Od 1. ledna 2014 byla navíc prodloužena její provozní doba. Od pondělí do pátku zde získáte odpovědi na své dotazy vždy mezi 8.00–15.30 hodin.

foto: archiv ELEKTROWIN

MUZEUM VRACÍ VAŠIM SPOTŘEBIČŮM MLÁDÍ

Během *Recyklačního víkendu* přinesli loni v září na výzvu společnosti ELEKTROWIN návštěvníci do Národního technického muzea v Praze na Letné přes stovku vysloužilých spotřebičů. Část z nich vybrali odborníci k doplnění a obohacení muzejních sbírek. Co se s těmito spotřebiči od té doby dělo?

Po odborném vytřídění následovalo několik úkonů, které směřovaly k jejich zasluženému odpočinku v depozitářích. Po výběru předmětů zejména pro sbírku *Technika v domácnosti* přišlo zkontaktování osoby, která předmět donesla. Velmi dobře v tomto případě posloužily za tím účelem natištěné kontaktní kupony, které vyplněné byly odevzdávány spolu s doneseným spotřebičem. Číslem kuponu byl označen i konkrétní předmět. Tímto způsobem tak nebyla ztracena vazba na majitele předmětů, které bylo nutné po jejich selekci kontaktovat za účelem uzavření darovací smlouvy. Jedině tímto způsobem může být vybraný předmět do sbírky řádně zapsán.

Po uzavření smlouvy a vyplnění registračního formuláře pro potřeby sbírkové evidence dostane předmět přiděleno odpovídající inventární číslo. V této fázi pak kurátor sbírky zhodnotí, zda předmět potřebuje pro trvalé uložení v depozitáři nějaký očištný, či stabilizační konzervační zásah.

Samozřejmě, že i u části předmětů získaných v rámci *Recyklačního víkendu* se tato potřeba vyskytla. Velké procento předmětů ale očištu nepotřebovalo, protože je jejich původní majitelé donesli pečlivě vyčištěné a často v původních obalech. Předměty, u nichž experti NTM rozhodli o nutnosti konzervačního zásahu, byly přepraveny do konzervátorsko-restaurátorských dílen muzea, kde se jich ujal zkušený praktik pan Jiří Hrdlička – mimo jiné vášnivý sběratel žehliček.

Nejednalo se o žádné restaurátorské zásahy, ale předměty byly důkladně čištěny včetně konzervace pohonných ústrojí, odstranění koroze a v případě vysavačů se jednalo i o vyprání prachových vaků. Protože nedílnou součástí prací je i rozsáhlá fotodokumentace stavu předmětu před zásahem a po něm, lze porovnat, v jakém stavu odchází předmět k trvalému uložení do své konkrétní lokace v depozitářích NTM s řízeným klimatem.

Očištný proces předmětů ze souboru *recyklačního víkendu* stále běží, protože konzervační pracoviště je vytíženo i dalšími úkoly, jako například přípravou předmětů na instalaci v rámci nově připravovaných výstav. Celkem bylo z proběhlého *Recyklačního víkendu* do sbírky *Technika v domácnosti* zapsáno 18 předmětů.

Mgr. Lucie Střechová,
kurátorka sbírky
Technika v domácnosti NTM

*Nové exponáty po zásahu v konzervátorsko-restaurátorských dílnách NTM.
Na fotografii č. 1 je vysavač Pluto vyráběný od druhé poloviny padesátých let s inv. č. 71715.
Na snímku č. 2 je vysavač Eta 413 z přelomu sedmdesátých a osmdesátých let 20. století,
v muzeu dostal inventární číslo 71713.*

ÚSPORY PŘI RECYKLACI LEDNIC: KONEC PŘEVÁŽENÍ VZDUCHU

Podle studie švýcarské firmy Smart Resources je možné ušetřit při dopravě vysloužilých lednic k recyklaci milion kilometrů ročně. Jak na to?

Odpověď na tuto otázku i na mnoho dalších zazněla na 13. mezinárodním kongresu o recyklaci elektrozařízení, který se konal od 22. do 24. ledna v Salcburku.

Dr. Viktor Haefeli ze švýcarské firmy Smart Resources v Salcburku upozornil na známou skutečnost, že objem typické lednice je zhruba 0,5 m³ a objem materiálů, z nichž se lednička skládá, dosahuje průměrně pouze 0,08 m³. Tudíž 84 % objemu průměrné lednice tvoří vzduch.

Znamená to, že vzduch představuje i 84 % přepravovaného nákladu, jestliže

se všechny lednice odvezou k recyklaci v stacionární zpracovatelské lince.

Ve Švýcarsku mají k dispozici přibližně 400 tisíc lednic ročně a dvě fixní, tedy nemobilní, zpracovatelská zařízení na recyklaci chladicích zařízení. Jejich nahrazením nebo doplněním o mobilní technologii by se výrazně snížil počet najetých kilometrů. Podle Haefeliho propočtů až o milion kilometrů ročně, což by znamenalo i výrazné snížení dopravou vygenerované uhlíkové stopy.

Dr. Haefeli tedy doporučuje částečně nahradit stacionární zařízení více místy,

do kterých zajíždí mobilní technologie. SFR mobilní technologie počítá s klasickým zpracováním v prvním stupni, to znamená odsátím chladicího okruhu (R12, R600A) a odstraněním kompresoru. Pak ale následuje stupeň 1b k automatizovanému roztřídění korpusů na freonové VFC a nefreonové VHC. Na stupeň číslo 2, tedy drcení korpusů, pokračují pouze nefreonové VHC lednice.

Vytříděné freonové VFC lednice mobilní technologie nezpracovává a putují do pevného zpracovatelského zařízení. Toto se jeví jako velmi výhodné, když se podíváme na vývoj poměru mezi freonovými VFC a nefreonovými VHC lednicemi. Ve Švýcarsku se v roce 2010 dostalo k zpracování 50 % nefreonových VHC lednic, roku 2012 už 60 % a tento trend bude dále pokračovat.

Jak vypadá česká zkušenost?

Diskuse o přednostech stacionárních i mobilních zpracovatelských kapacit ostatně probíhá i v České republice. Podle jednatele společnosti Rumpold Petra Pazdery je při menších objemech zpracovávaných spotřebičů jednoznačně ekonomicky výhodnější mobilní technologie.

Podle Pazdery je pravda, že velká stacionární zařízení v Evropě s kapacitou několika desítek tisíc tun elektrošrotu ročně mají oproti mobilní technologii o něco nižší celkové náklady, to ale platí pouze v případě plného kapacitního využití stacionární technologie. Zpravidla se jedná minimálně o 15 000 tun ročně.

Německo získává recyklací 14 % surovin

V dopoledním bloku prvního dne kongresu zazněla přednáška na téma vývoje cen komodit po zažehnutí finanční krize.

Další přednášející, zástupce firmy Remondis, hovořil o odpadu z elektrických a elektronických zařízení jako o budoucím a nezávislém zdroji surovin. Například v Německu je podíl surovin získaných recyklací 14 % celkové roční poptávky surovin.

Lennart Evrell z firmy Boliden, což je významná severská těžařská a hutní společnost, se obdobně zamyslel nad tím, zda je OEEZ odpad jen zdrojem pro produkci kovů, anebo i trvale udržitelnou strategií vedoucí k zisku i dalších důležitých surovin zastoupených v elektrospo-

trebičích, i když v menším měřítku, než jsou kovy.

Odpolední blok přinesl přednášky vztahující se k novele směrnice 2012/19/EU, její implementaci do národních legislativ a výzev, které s touto implementací přicházejí.

Velmi zajímavým příspěvkem byl podrobný přehled a porovnání množství elektrozařízení sebraného a uvedeného na trh v jednotlivých evropských zemích. Autoři se také pozastavili nad tím, jak bude v některých zemích složité dosáhnout novou směrnici předepsanou úroveň sběru v roce 2019 ve výši 65 % množství uvedeného na trh v předchozích třech letech.

Standardy jsou ožehavým tématem

Dalším ožehavým tématem bylo zavádění standardů pro recyklaci elektroodpadů, zejména ve vztahu k zpracovatelům. Zde také zazněla zpráva o činnosti a plánech nově založené WEELABEX Organisation, jejíž centrála sídlí v Praze a která by měla uvést v život, prakticky řídit a organizovat provádění auditů zpracovatelských zařízení dle WEELABEX standardů a EN norem. Ve čtvrtek bylo na programu množství odborných přednášek a diskusí ohledně nakládání s nebezpečnými látkami, získávání vzácných materiálů pomocí nejlepších dostupných technologií, recyklace plastů a dalších.

foto: archiv ICM AG

Co ukázal čtenářský průzkum EWINU

V minulém vydání zpravodaje EWIN jsme naše čtenáře požádali o zodpovězení několika otázek, abychom na základě zaslanych odpovědí mohli náš časopis do budoucna ještě zlepšit.

Děkujeme všem, kteří uveřejněný dotazník vyplnili, vystřihli a zaslali do společnosti ELEKTROWIN! Většina odpovědí, které se sešly, pochází od našich partnerů v obcích zapojených do systému zpětného odběru. Bylo jich téměř 80 %.

Informace, které EWIN přináší už devátým rokem, označili všichni respondenti bez výjimky za přínosné a užitečné, což nás samozřejmě velice potěšilo.

Současná podoba periodika podle 93 % zaslanych odpovědí odpovídá obsahu. Jen 7 % dotázaných by uvítalo spíše e-mailový newsletter vydávaný v elektro-

nické verzi. Přesto ale všichni účastníci dotazníkové akce uvedli, že EWIN čtou v tištěné podobě. PDF soubor – dostupný na internetových stránkách: www.elektrowin.cz – si do svých počítačů nestahují.

Co nás ale potěšilo nejvíce? Drtivá většina adresátů, kterým EWIN pravidelně zasíláme, jej po přečtení předá dalším zájemcům. Nejčastěji (v 55 %) si jeden výtisk přečte jedna až čtyři osoby. O pěti až osmi čtenářích jednoho výtisku hovoří 23 % odpovědí, v 18 % čte jeden EWIN 10 a více osob, ve 4 % se o něj podělí dokonce 20 a více čtenářů!

Tajenka – 35 písmen.
DL

AKANT	KLASIK	NOREK	SILON
AKORD	KLOKOČÍ	OKOLÍ	SKLAD
ALEJE	KOLEJE	OPICE	SLÍNEK
ČERNOCH	KONEV	OTVOR	SVĚTICE
DÁLKO-	KOTLÍK	OUKLEJ	SVLEČENÍ
MĚR	KRVAVCE	OVACE	SPOJENÍ
DIVOŠEK	KŘEST	PERGOLA	STOLOV-
DYZNA	KUDLANKA	PLAME-	NÍK
ENERGE-	KYČLE	ŇACI	STULÍK
TIKA	LAVINA	PLASTIKA	TAKTIK
FOTEL	LEGUÁNI	PODHLÉD	TATRAN
GREGOR	LÍZANÁ	POLED-	TENDR
HROŠI	MANDA-	NICE	TERCET
IDEOLOG	RINKA	PRAC-	TERNO
IGNÁC	MANGAN	NOST	TIKETY
ILIADA	MANDLOŇ	PROSINEC	TREST
IZABELA	MARABU	RÁDLO	UČITEL
JELENI	MODEL	ROZVOJ	VELBLOUD
KANDA	NADÁNÍ	SANOVÁNÍ	VLČEK
KARAVANA	NÁLADO-	SAUNA	ZNAMENÍ
KDOSI	VOST	SENNÁ	ŽIRAFA

D	P	L	A	M	E	Ň	Á	C	I	O	A	K	N	I	R	A	D	N	A	M	
K	O	Z	O	S	P	O	J	E	N	Í	E	S	V	Ě	T	I	C	E	A	O	
O	L	D	N	D	A	L	K	S	J	N	D	K	O	E	T	E	C	R	E	T	
T	E	E	O	Á	S	D	E	O	Í	E	Y	S	K	I	L	I	A	D	A	V	
L	D	C	T	O	L	N	Y	L	L	Č	L	U	T	S	P	B	K	V	K	A	
Í	N	Á	V	O	N	A	S	H	L	E	D	A	N	O	U	K	L	E	J	N	
K	I	A	O	A	F	M	D	E	L	L	J	O	A	U	L	Č	Š	O	T	Z	
Ž	C	H	R	A	V	O	R	O	A	V	P	E	K	A	E	O	I	I	U	Y	
E	E	L	R	Ý	P	R	O	N	V	S	R	L	A	K	V	M	V	T	A	D	
E	S	I	L	O	N	L	K	E	Z	O	A	N	I	V	A	L	N	E	Á		
P	Ž	K	D	A	Š	A	A	N	M	K	S	T	D	T	Á	N	A	Z	Í	L	
L	N	O	R	E	K	I	A	R	O	A	I	T	A	E	O	V	E	N	O	K	
A	E	T	S	I	O	M	I	Č	E	R	N	O	C	H	G	A	R	A	P	S	O
S	A	G	S	G	E	L	Í	N	G	R	E	G	O	R	O	D	Á	K	T	M	
T	S	A	U	N	A	T	O	L	E	Ř	C	E	A	E	A	N	Ř	D	U	Ě	
I	L	B	Í	Á	P	E	R	G	O	L	A	K	O	N	R	E	T	O	L	R	
K	P	R	A	C	N	O	S	T	I	K	E	T	R	E	S	T	Č	S	Í	O	
A	L	E	B	A	Z	I	R	O	Z	V	O	J	E	T	A	K	T	I	K	M	

Pomůcka: Best, havn, chen, Ole, osoka, PEZ.	Slovensky „jestliže“	Hlavní hrdina	Herna	Mrak	●	Dánský „přístav“	Italské sídl	Brázda (nářečně)	Evropan	Bývalý český volej- balista	●	Ženské jméno latinského původu	Latinská spojka „a“	Mez. kód letišťe Penza	Název více českých obcí	Kamarád	Potvrdit	Značka radia	Ablesla (značka)
Slovensky „taška“					Požárník						Nedostatek pokory								
Mořský koryš					Podzimní květina Akademie věd						Přitesávat								
●	1. díl tajenky Město (brněnský)								2. díl tajenky				3. díl tajenky Anebo					Hospodár- nost	Nár. úřad pro astro, a výzkum vesmíru
Obec v okrese Žilina								Sarmat						Podz. část rostliny Kopanice					
Ozbrojené vozidlo				Násobeno	Kout místnosti	zpětný odběr elektrozařízení www.elektrowin.cz						Emil Kašpar		Šikmá plocha Automat, stř. zbraň					
Lepidlo			Značka kryptonu Odpor										Strana Popévek			Továrna na obr. stroje, Měsíc may, kalendáře			
Toto		Nemocnič. oddělení Sídl v Nigérii				Malý rov	Listnatý strom	Přejezd přes řeku	Souzvuk tónů	Rostlina s vel. listy Ruský souhlas							Předložka Kydnutí		
●	Jiná kupa Bývalý irský fotbalista												Rachma- ninovova opera Alenčin						Montan- dovo jméno
Vstupenka (zastar.)					Rezan pilotistý Alenka							Nepodeps. dopisy Kilowatt- hodina							
Ruský revolu- cionář					Návěští Název značky poloměru					Sovětský kladivář (OH 1964) Zn. mouky						Zázrak Římských 1001			
Pst		4. díl tajenky																Předložka	
Ona		Ženské jméno (2. 4.)							Dostih- nouti									Snad (knižně)	

Tři vylosovaní výherci obdrží dárkový balíček od kolektivního systému ELEKTROWIN.

 Vyluštěnou tajenku křížovky zašlete do 30. června 2014 na e-mailovou adresu: soutez@elektrowin.cz.

ELEKTROWIN obcím

Již 1167 obcí uzavřelo s ELEKTROWINem smlouvu. A co vy?
Už máte ve vaší obci zajištěný zpětný odběr elektrozařízení?

Naši poradci jsou tu pro vás

S čím vám mohou pomoci?

Pokud již máte uzavřenu smlouvu s kolektivním systémem:

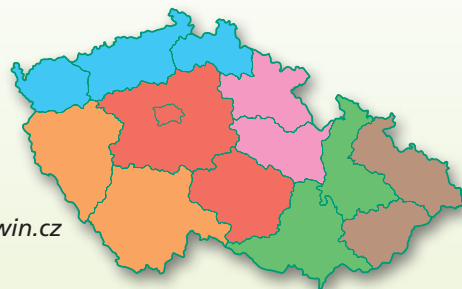
- » zodpoví vám aktuální dotazy týkající se zpětného odběru elektrozařízení – počínaje vlastní realizací zpětného odběru, odměňování až po pomoc při získávání finanční a informační podpory
- » zajistí konzultaci k splnění podmínek a pomohou při vyplnění *Motivačního programu 2014*
- » pomohou vám při pořízení venkovních kontejnerů na drobné spotřebiče
- » pokud máte zájem o umístění WINTEJNERU – vyhodnotí, zda máte splněny podmínky pro jeho instalaci
- » pomohou při realizaci projektu *Lokální informační kampaně*

Pokud vaše obec dosud není zapojena do kolektivního systému:

- » mohou pomoci s uzavřením *Smlouvy o vytvoření místa zpětného odběru*
- » informují o zapojení prostřednictvím *mobilního svazu*
- » nabídnou zapojení školy do projektu *Recyklohraní aneb Uklidme si svět!*

Na koho se můžete konkrétně obrátit?

- kraje: Moravskoslezský, Zlínský
Ing. Marcela Zuzánková – tel.: +420 777 295 335, marcela.zuzankova@elektrowin.cz
- kraje: Jihočeský, Plzeňský
Ing. Petra Machová – tel.: +420 724 215 535, petra.machova@elektrowin.cz
- kraje: Karlovarský, Liberecký, Ústecký
Ing. Radka Patzaková – tel.: +420 734 457 362, radka.patzakova@elektrowin.cz
- kraje: Jihomoravský, Olomoucký
Ing. Michal Jurda – tel.: +420 606 028 089, michal.jurda@elektrowin.cz
- kraje: Pardubický, Královéhradecký
Ing. Daniel Tomášek – tel.: +420 608 563 773, daniel.tomasek@elektrowin.cz
- kraje: Středočeský, Praha, Vysočina
Radka Hrachovcová – tel.: +420 606 622 926, radka.hrachovcova@elektrowin.cz

životní prostředí – náš společný zájem

